

UDENRIGSMINISTERIET

TALEPUNKT til udenrigsministeren til brug for samråd den 27. august 2018 vedr. situationen i Yemen

Samrådspørgsmål Z stillet af Christian Juhl: Puk Damsgaard gav søndag aften den 10. juni 2018 i P1-nyhederne endnu en gribende beretning fra den brutale konflikt i Yemen. I over tre år har der været krig i Yemen mellem houthi-oprørerne og den internationalt anerkendte regering ledet af præsident Hadi. Mindst 10.000 menes at være dræbt i krigen. Mange flere er sårede, syge eller underernærede. Et meget stort antal børn rammes særlig hårdt af konflikten. Yemen har samtidig længe været centrum for terrorgrupper som Al-Qaeda og Islamisk Stat.

På den baggrund bedes ministeren redegøre for,

1. hvad ministeren mener om situationen?
2. hvorfor Danmark og det øvrige samfund ikke reagerer på løsning af konflikten?
3. hvilke initiativer EU har taget?
4. hvordan krigshandlingerne kan stoppes?
5. hvilken rolle FN kan spille?

Jeg er glad for at få en mulighed for at give en status for konflikten i Yemen. Det er mere end to år siden, Yemen sidst blev drøftet på et samråd, og krigen er eskaleret siden da, uden at det har været muligt at få parterne til at indgå en fredsløsning, og med vidtrækkende konsekvenser for den civile befolkning. Udviklingen i landet er dybt bekymrende, og FN betegner krisen som den værste humanitære krise i verden. Der spørges til hvilken rolle det internationale samfund kan spille for at stoppe krigshandlingerne og nå frem til en løsning på konflikten, herunder hvilke initiativer EU og FN har taget for at afhjælpe situationen. Jeg vil indlede med en status, hvor jeg kort

vil beskrive den militære situation, den humanitære krise og status for forhandlingerne. Herudover vil jeg beskrive regeringens, EU's og FN's tilgang. I forhold til danske humanitære initiativer har udviklingsministeren allerede redegjort herfor med svar på URU spørgsmål 227 stillet af Christian Juhl.

Militært udvikler konflikten sig desværre fortsat, og ingen af parterne synes at udvise kompromisvilje. Den saudisk-ledede koalition bomber næsten dagligt mål i den houthi-kontrollerede del af Yemen. Den 9. august blev en skolebus ramt ved et marked i Sa'dah, hvor mindst 51 civile, heraf 40 børn blev dræbt ifølge Røde Kors. Og i torsdags blev endnu 22 børn og 4 kvinder dræbt, da en bus blev ramt syd for havnebyen Hodeida. På landjorden angreb koalitionens i juni Hodeida, som er knudepunkt for nødhjælp og import af fødevarer, og derfor livsvigtig for den yemenitiske befolkning.

Kamphandlingerne i selve Hodeida by er aftaget siden slutningen af juli, formentlig på grund af internationalt pres og risikoen for meget store humanitære konsekvenser. Det kan heller ikke udelukkes, at der har været en vis villighed til at give plads til FN's bestræbelser for at finde en løsning for

Hodeida. Der er imidlertid fortsat kampe syd for byen, ligesom der har været enkelte luftangreb.

Samtidig fortsætter Houthierne på deres side med missilangreb ind over den saudiske grænse. Den 25. juli blev også saudiske tankskibe beskudt under gennemsejlingen af Bab el-Mandeb strædet ved Rødehavet.

Selvom der fortsat er uklarheder om ansvaret for angrebet på et af Hodeidas fiskemarkeder den 2. august, formodes Houthierne ligeledes at stå bag det mortér lignende angreb, hvor mindst 30 civile blev meldt dræbt.

Det er en meget kompliceret konflikt med mange involverede. Lad mig prøve at tegne et billede af konfliktens parter. Overordnet set er der to hovedparter i konflikten. På den ene side er den internationalt anerkendte regering under præsident Hadi. Regeringen modtager militær og politisk opbakning fra en række grupper fra det sydlige Yemen samt af en saudiarabisk-ledet koalition bestående af primært arabiske lande, herunder de Forenede Arabiske Emirater (FAE), med støtte fra USA og UK. Hadi-regeringen kontrollerer det meste af det sydlige Yemen og har midlertidigt hovedsæde i havnebyen Aden. På den anden side står houthi-militsen, som støttes

af Iran. Houthierne kontrollerer det nordlige Yemen inklusiv hovedstaden Sana'a.

Konflikten er således en brik i det regionale magtspil mellem Saudi-Arabien og Iran, men den er imidlertid ikke kun en stedfortræderkrig mellem Saudi-Arabien og Iran. Den er i høj grad også et internt opgør mellem gamle magtpolitiske eliter og tilhørende væbnede grupper.

Den saudisk-ledede koalition har en betydelig militær tilstedeværelse i Yemen. Iran er ikke direkte til stede i landet, men en FN-rapport har fastslået, at Houthierne anvender iransk producerede missiler og droner.

Vi har desværre også set, at terrororganisationer som Al Qaeda og ISIL har kunnet udnytte den kaotiske situation til at vinde yderligere fodfæste i den sydøstlige del af Yemen. Det er meget bekymrende og en alvorlig hindring for fred i Yemen.

Hvis vi ser på den humanitære situation har konflikten haft dybt alvorlige konsekvenser for den civile befolkning. FN betegner krisen i Yemen som den største humanitære krise i verden. Tre års væbnet konflikt har øget befolkningens fattigdom og sårbarhed markant. Mere end 22 millioner mennesker – 75 procent af befolkningen - har brug for nødhjælp. Ifølge FN er 8

millioner mennesker tæt på hungersnød, og 7 millioner mennesker er underernærede. Yderligere 10 millioner mennesker vil komme tæt på hungersnød, hvis krigen ikke stopper. 60% af Yemens befolkning har ikke adgang til sundhedsfaciliteter eller til rent drikkevand.

Civilbefolkningen mangler beskyttelse. Folk dræbes og lemlæstes på grund af kamphandlinger og vilkårlige angreb i tæt befolkede områder, samt bombardementer af civil infrastruktur såsom markeder, skoler og hospitaler.

Konfliktens parter har mange gange brudt den humanitære folkeret og begrænset adgangen for humanitære organisationer.

Det er fortsat vanskeligt at få nødhjælp ind i landet, og transport af nødhjælpen ud i landet er vanskelig p.g.a. kamphandlinger, militært kontrollerede check-points på landevejene og civil infrastruktur, der er ødelagt mange steder p.g.a. bombardementer. Godt 2 millioner mennesker er drevet på flugt internt i Yemen. Skaderne på hospitaler, sundhedsklinikker, vandforsyning og sanitære anlæg har desuden øget risikoen for spredning af kolera markant.

Efter starten af de militære angreb på Hodeida har FN's Humanitære koordinator i Yemen Lise Grande advaret om, at hundredetusinder af civile i

Hodeida er i fare. Siden den 1. juni er mere end 340.000 personer tvunget fra deres hjem i Hodeida-området.

FN's humanitære responsplan for Yemen på knap 3 mia. USD er finansieret med 64%. Danmark har i 2017 ydet 219 millioner kroner til humanitære indsatser i Yemen gennem FN og danske nødhjælpsorganisationer. I 2018 har Danmark til dato ydet 90 millioner kroner i humanitære bidrag, og der forventes en større dansk humanitær bevilling i andet halvår af 2018. Dermed ligger Danmark på niveau med de lande, som vi normalt sammenligner os med.

FN har siden 2015 forsøgt at nå frem til en politisk løsning på konflikten.

FN udnævnte i februar briteren Martin Griffiths som ny særlig udsending for Yemen. Griffiths har siden sin udnævnelse rejst ihærdigt mellem de forskellige parter i konflikten for at skabe enighed om en ramme for genoptagelse af forhandlingerne. Den 25. juni deltog jeg i en frokostdrøftelse for EU's udenrigsministre, hvor Griffiths fremlagde sin plan. Det er mit klare indtryk, at Griffiths fortsat er fortrøstningsfuld i forhold til at nå frem til en fredelig løsning, men forhåbningerne om fred risikerer at blive ødelagt af

de eskalerede militære konfrontationer, særligt omkring Hodeida og Sa'dah. Meget tyder desværre på, at krigens parter fortsat ikke tror på, at den FN-ledede fredsproces kan skaffe dem et acceptabelt udfald, og at deres position er stærkere ved forhandlingsbordet, hvis de står stærkt militært.

Griffiths har i begyndelsen af august inviteret konfliktens parter til en første runde af konsultationer i Geneve den 6. september. Formålet med konsultationerne vil være at give parterne mulighed for at diskutere rammen for de videre forhandlinger og opbygge den nødvendige tillid. Griffiths har de seneste uger arbejdet intenst for at finde en løsning på konflikten om Hodeida, men har måttet konkludere, at situationen i Hodeida formentlig kun kan løses som led i en overordnet politisk aftale. Griffiths har i den forbindelse understreget, at selvom det humanitære arbejde i Yemen er livsvigtigt, er det også afgørende at få en politisk fredsløsning på plads, så krigen kan bringes til ophør.

Regeringens tilgang til Yemen har ikke ændret sig siden konfliktens start. Danmark følger situationen via vores ambassade i Riyadh og gennem EU.

Samtidig er multilaterale fora - EU og FN - helt centrale i vores tilgang til Yemen, fordi det er herigennem, vi opnår de bedst mulige resultater. I EU drøftes situationen løbende. I de seneste rådskonklusioner fra juni 2018 har vi udtrykt stærk bekymring over den fortsatte forværring af en allerede katastrofal humanitær situation, og endnu engang opfordret alle konfliktparter til at indstille kampene og sikre humanitær adgang til alle dele af Yemen. Herudover har vi sammen med vores EU-partnere tilskyndet til, at civile beskyttes, at krigens love overholdes, og at de humanitære principper respekteres. Vi er ligeledes sammen med vores EU-partnere med til at sikre, at FN's inspektionsmekanisme (UNVIM) fortsat kan finansieres, således at skibe der lægger til i Yemens havne kontrolleres for våbensmugling af FN-inspektører.

Regeringen støtter sammen med vores EU-partnere op om FN's bestræbelser på at opnå en politisk løsning på konflikten. Vi støtter, at det internationale samfund sender et klart signal om, at konflikten ikke kan løses militært. Og at det er helt centralt, at parterne engagerer sig konstruktivt i den FN-ledede forhandlingsproces.

Der er tale om en meget kompliceret konflikt, hvor begge sider begår overgreb, og hvor de krigsførende parter alle har andel i, at landet er så tæt på afgrunden, som tilfældet er. Vi vælger ikke side, men det betyder ikke, at vi er tavse, når den humanitære folkeret eller menneskerettigheder krænkes. Vi støtter både i FN- og EU-regi, at der sendes klare signaler til begge sider. Sikkerhedsrådet vedtog den 15. marts 2018 en formandserklæring, hvori Rådet udtrykte dyb bekymring over den fortsat forværrede humanitære situation og opfordrede alle medlemsstater til at overholde våbenembargoen og sikre uhindret humanitær adgang. Sikkerhedsrådet understregede, at alle havne i Yemen, herunder havnen i Hodeida, skal holdes åbne for humanitær og kommerciel import af fødevarer, brændsel og medicin.

Nødhjælp alene kan ikke dække befolkningens fødevarerbehov. Kommerciel import af fødevarer og medicin er derfor afgørende vigtig, ligesom import af olie, der holder hospitaler og drikkevandsanlæg kørende. Her spiller havnen i Hodeida en stor rolle, da 70% af den kommercielle fødevarerimport kommer gennem havnene i Hodeida og Saleef. Ud over at være den vigtigste havn, er Hodeida også et af Yemens tættest befolkede områder. EU's Høje Repræsentant Mogherini og EU's humanitære kommissær Stylianides

har i en fælles udtalelse af 13. juni opfordret alle konfliktens parter til at respektere den humanitære folkeret og prioritere beskyttelse af civile.

Regeringens sympati ligger først og fremmest hos den yemenitiske befolkning, som i den grad lider under konflikten: børn sulter, kun få går i skole, mange har mistet deres hjem, seksuel vold mod kvinder og piger er udbredt, og man er begyndt at rekruttere børnesoldater.

På trods af krisens humanitære omfang er der fortsat forsvindende lille medieopmærksomhed omkring den. Medierne skriver kun om konflikten, når der kan vises billeder fra et større angreb på civile, som f.eks. det forfærdelige angreb på skolebussen. Yemen er desværre blevet overskygget af andre konflikter i området. Vi skal sammen med vores EU-partnere bidrage til, at Yemen holdes på dagsordenen.

Vi udtrykker vores bekymring over den humanitære krise i alle de fora, hvor det giver mening. Jeg tog eksempelvis spørgsmålet om Yemen op med den emiratiske udenrigsminister, da han besøgte København sidste år, og understregede vigtigheden af at overholde international humanitær lov.

Der bør lægges maksimalt pres på konfliktens parter i forhold til at beskytte den civile befolkning og sikre uhindret humanitær adgang til alle dele af Yemen. Derfor er det vigtigt, at Danmark og det internationale samfund støtter op om Griffiths bestræbelser på at finde en politisk løsning på konflikten. Der findes ikke en militær løsning på konflikten.